

15. 1. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nespravedlivost duality způsobu odškodňování při náhradě bolesti a ztížení společenského uplatnění

Dualita způsobu odškodňování při náhradě bolesti a ztížení společenského uplatnění v odlišných oblastech soukromého práva je v obecné rovině velmi kontroverzním tématem, na kterém se neshoduje odborná veřejnost, soudní judikatura ani názory legislativců. Tento článek obsahuje pojednání o vzniku této duality, dobou před jejím vznikem a dualitě samotné.

Občanskoprávní úprava

Před účinností zákona č. [89/2012](#) Sb. (dále jen „občanský zákoník“) existovala jednota mezi pracovněprávní a občanskoprávní úpravou odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. Pro obě tyto oblasti práva se výše odškodnění určovala dle vyhlášky 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále jen „vyhláška“), která stanovila „sazebník“, v němž vymezovala bodové ohodnocení jednotlivých způsobů poškození zdraví. Vyhláška taktéž pevně určovala hodnotu bodu na 120,- Kč za 1 bod, a to jak pro oblast občanského práva, tak pro oblast práva pracovního.

Vzhledem k pevně stanovené hodnotě bodu se odškodňovací proces dostal do situace, kdy nikterak nereflekoval vývoj ekonomické nebo sociální situace v zemi. Vyhláška však také umožňovala, aby byla ve výjimečných případech hodných mimořádného zřetele výše odškodnění dle přiměřenosti ponechána k úvaze soudu. Proto také docházelo k postupnému prolamování rigidity tohoto podzákoného právního předpisu soudní judikaturou.

Vyhláška však pozbyla svou platnost ke dni 1. 1. 2014, a to s účinností občanského zákoníku. Občanský zákoník nyní v ustanovení § 2958 k odškodnění imateriální újmy na zdraví stanovuje, že *„při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti“*[1]. Derogace této vyhlášky, a tedy svěření odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění do rukou moci soudní, byla odůvodněna tím, že *„...soukromý život je nekonečně variabilní a snaha po jeho novelizaci v záležitostech tak navýsost individuálních jako jsou bolest, důsledky újmy na zdraví pro další budoucnost postiženého nebo ztráta blízkého člověka není důvodná“*[2]. V návaznosti na tuto skutečnost tedy byl *„...na místo podrobného „sazebníku“ byla výše náhrady bolestného a ZSÚ ponechána na volné úvaze soudu – na výkladu zásady slušnosti“*[3]

Takto otevřené pojetí právní úpravy však vedlo k nejistotě ve způsobu odškodňování a nízké předvídatelnosti výsledků odškodňovacího procesu. Z toho důvodu byla dne 12. 3. 2014, a to *„z iniciativy Nejvyššího soudu a ve spolupráci se Společností pro medicínské právo a dalšími odborníky vytvořena Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)“*[4]. Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (dále jen „Metodika“) však neměla, nemá ani nemůže mít závazný charakter, neboť Nejvyšší soud není nadán legislativní pravomocí a nejedná se tak o právní předpis. Nejvyšší soud však z pozice své autority doporučil aplikaci Metodiky, která je v odškodňovací praxi respektována.

Oproti předcházející právní úpravě vymezené ve vyhlášce, se výše odškodnění s příchodem Metodiky podstatně změnila, ačkoliv vyšší odškodnění, v poměru k předchozí právní úpravě, nebylo garantováno, jak ostatně uvedl Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 1965/2016, kde judikoval, že „tato pomůcka, kterou si vytvořily soudy k rozumné aplikaci § 2958 o. z., má být naplněním zákonného principu slušnosti (§ 2958 věta druhá o. z.) i požadavku legitimního očekávání podle § 13 o. z, neplyne z ní však automaticky, že by přinášela vždy podstatně vyšší náhradu než předchozí úprava.“[5] Do úpravy výše odškodnění byla nově vnesena také značná míra flexibility. Výpočet náhrady bolesti a ztížení společenského uplatnění se dle Metodiky se totiž začal odvozovat od „průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného.“[6]

Odškodnění bolesti reflektuje principy předchozí právní úpravy, neboť pro účely odškodnění bolesti je v Metodice uveden taktéž bodový „sazebník“, který určuje bodovou hodnotu pro jednotlivé způsoby poškození zdraví. Počet bodů stanovený ve znaleckém posudku znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, se vynásobí hodnotou bodu, která je odvozena od průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž k bolesti došlo. Typicky hodnota bodu bolesti pro rok 2018 činí 295,04 Kč, neboť hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok 2017 činila 29.504,- Kč[7].

V přístupu ke ztížení společenského uplatnění se Metodika vydala diametrálně odlišnou cestou. Na rozdíl od bolestného se odškodnění ztížení společenského uplatnění oprostilo od „sazebníkové“ metody. Výše odškodnění se začalo odvíjet od 3. části Mezinárodní klasifikace funkčních schopností - „Aktivity a participace“, které bylo vydáno Světovou zdravotnickou organizací (WHO), a které bylo následně modifikováno pro užití v odškodňovacím procesu v právním řádu ČR. Principem této metody je: „...hodnocení trvalých obtíží se podle Metodiky Nejvyššího soudu odbývá na základě posouzení jejich dopadu do schopností poškozeného vykonávat určité činnosti a řešit životní situace. Stupeň závažnosti trvalého zdravotního postižení je pojat jako procentní vyjádření ztráty životních příležitostí (lepší budoucnosti) ve škále 0 až 100 % pro jednotlivé položky (domény) v devíti oblastech společenského zapojení.“[8] Odškodnění ve výši 100 % dosáhne ten poškozený, který je zcela vyřazen ze všech aktivit, jež mohl konat před úrazem (typicky vegetativní stav, kóma). Tak jako u bolestného se Metodika v rámci ztížení společenského uplatnění vydala cestou flexibility. Výpočet výše této náhrady se provede 400násobkem průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného. Ustálil-li by se úraz poškozeného v roce 2018, jednalo by se maximálně o částku 400 x 29.504,- Kč[9] tedy 11.801.600,- Kč.

Metodika tak v rámci odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění reflektuje ekonomický vývoj ve společnosti. Jedná se o zvláště podstatný faktor v době, kdy se společnost nachází na pravděpodobném vrcholu ekonomického koloběhu.

Pracovněprávní úprava

V pracovněprávní oblasti byl do 1. 1. 2014 způsob odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění upraven, stejně tak jako v oblasti práva občanského, vyhláškou. S účinností občanského zákoníku však došlo v rámci pracovního práva k významné proměně, neboť vyhláška byla zrušena a v zákonu č. [262/2006](#) Sb. (dále jen „zákoník práce“) i přesto zůstala ustanovení odkazující na zrušenou vyhlášku. Konkrétně se jednalo o ustanovení § 372 a § 394 odst. 2 zákoníku práce. Po pozbytí platnosti této vyhlášky však daná ustanovení odkazovala na předpis, který byl již derogován a nebyl nadále součástí právního řádu. Byť daná ustanovení zákoníku práce odkazovala na neúčinný

podzákoný právní předpis, nadále trvalo jeho užívání v pracovněprávních vztazích. Tento stav trval až do 1. 10. 2015, kdy byl zákonem č. [205/2015](#) Sb. zrušen § 394 odst. 2 zákoníku práce, který vymezoval, že „do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění se postupuje dle vyhlášky 440/2001 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění ve znění vyhlášky č. [50/2003](#) Sb.“[10] Spolu s touto novelou zákoníku práce byl zrušen také zákon č. [266/2006](#) Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, na který bylo taktéž odkazováno v ustanovení § 394 odst. 2 zákoníku práce. Zrušené ustanovení zákoníku práce bylo nahrazeno § 271c odst. 2 zákoníku práce, které uvádí, že „vláda stanoví nařízením výši náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění odpovídající vzniklé újmě, způsob určování výše náhrady v jednotlivých případech a postupy při vydávání lékařského posudku včetně jeho náležitostí ve vztahu k posuzované činnosti“.[11] Zákoník práce tak nadále zachoval obdobný výpočtový mechanismus jako vyhláška. V návaznosti na tuto legislativní změnu bylo s účinností od 26. 10. 2015 vydáno nařízení vlády č. [276/2015](#) Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání (dále jen „nařízení vlády“.). Úprava i po této změně zůstala věrna rigidnímu způsobu výpočtu náhrady bolesti a ztížení společenského uplatnění za pomoci „sazebníku“, přičemž bodové ohodnocení jednotlivých úrazů pro účely bolesti nebo trvalých následků za účelem ohodnocení ztížení společenského uplatnění lze nalézt v přílohách k tomuto nařízení. Hodnota bodu byla dále zvýšena ze 120 Kč / 1 bod na 250 Kč / 1 bod. Setrvání u „sazebníkové“ metody zákonodárce zdůvodnil, že „v těchto právních vztazích je naopak žádoucí přesnější úprava, od jejíž exaktnosti si normotvůrce slibuje posílení ochrany zaměstnance tím, že se snadno dozví, jaké nároky mu při poškození zdraví náležejí, a účinněji se jich u zaměstnavatele domůže“[12].

Dualita občanského a pracovního práva

Ke dni 1. 1. 2014 tedy došlo k rozštěpení právní úpravy odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, přičemž pracovněprávní oblast zůstala věrna rigidnímu určení výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění podzákoným právním předpisem, kdežto oblast občanského práva se vydala cestou autority soudního rozhodování. V důsledku toho však vznikly dva způsoby odškodňování, které se nezdají být ani zdaleka rovnocenné. Novelizace zákoníku práce z roku 2015 sice vedla k výraznému přiblížení právní úpravy odškodňování v oblasti pracovněprávní s oblastí občanského práva, avšak odlišnost odškodnění i tak nadále zůstává. V rámci odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění tak stále trvá stav, kdy člověk, který utrpí stejnou újmu na zdraví, vytrpí stejnou bolest a jeho ztížení společenského uplatnění je na stejné úrovni, obdrží jinou výši kompenzace, došlo-li k poškození zdraví v důsledku pracovního úrazu než ten, jehož náhrada se bude posuzovat dle práva občanského, resp. Metodiky.

Dualita odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění se dotýká také základních zásad právního řádu. V první řadě lze položit otázku, zda není úprava, jež poskytuje jedné skupině lidí odlišnou ochranu od skupiny druhé rozporná s ústavněprávním principem rovnosti vymezeným Listině základních práv a svobod, kdy „Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech...“[13]. Ústavní soud již dříve uvedl v nález sp. zn. III. ÚS 101/05 ze dne 26. 8. 2010, že: „při interpretaci zákoníku práce a jeho ustanovení o náhradě škody nelze pominout ani obecné principy a pravidla upravující základy právní odpovědnosti, které pokládají základ soukromého práva. Pokud by byly tyto obecné principy a pojmy pominuty, interpretace jednotlivých ustanovení zákoníku práce by často nemohla vést k racionálnímu závěru a ve své podstatě by popřela též samotný pojem právního řádu jako uspořádaného systému právních norem, systému uspořádaného mimo jiné právními principy, pojmoslovím a hodnotami sdílenými v rámci relevantní právní komunity.“[14]

Výsledek legislativních změn ke dni 1. 1. 2014 vede k nevyhnutelnému ztížení postavení zaměstnance vůči subjektům v odlišných oblastech soukromého práva, což je stav naprosto nevyhovující. Tento názor je zastáván i v odborném komentáři k občanskému zákoníku, jenž uvádí, že

„není rozumného důvodu, aby byla v oblasti pracovního práva újma na zdraví odškodňována v menším rozsahu než v dalších soukromoprávních oblastech. Používání „bodové vyhlášky“ by vedlo k situaci, že by zaměstnancům byla poskytnuta nižší míra ochrany než jiným lidem, k čemuž neexistuje ospravedlnitelný důvod, a je to tudíž z ústavního hlediska neudržitelné. Bude-li zaměstnanci přiznáno nižší zadostiučinění podle zákoníku práce, než jinému člověku v obdobném případě podle občanského zákoníku, nelze zaměstnanci upřít právo požadovat dorovnání této částky podle občanského zákoníku.“[15] Ačkoliv v průběhu následujícího roku po účinnosti občanského zákoníku došlo k výrazné proměně koncepce odškodňování imateriální újmy na zdraví v rámci pracovního práva, stav odlišnosti stále trvá.

Dualita výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění je nežádoucí, neboť *„odlišná regulace vede zákonitě k nežádoucímu a nepřijatelnému stavu, kdy je hodnota lidského života, zdraví a utrpení souvisejícího s úmrtím blízké osoby vnímána rozdílně v závislosti na základu odpovědnosti subjektu povinného k nahrazení újmy, resp. na právním postavení zraněné či usmrčené osoby jako zaměstnance či účastníka jiných soukromoprávních vztahů v době události rozhodné pro vznik újmy. Povaha a účel náhrady nemajetkové újmy pozůstalých musí být stejné bez ohledu na to, zda je úprava obsažena v občanském zákoníku nebo zákoníku práce“*. [16] Je samozřejmě pravdou, že v případě evidentně nedostačujícího odškodnění je možné dle § 271c zákoníku práce poskytnout také vyšší náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, neboť dle zmíněného ustanovení se náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění poskytuje zaměstnanci nejméně ve výši stanovené nařízením vlády. Rovněž soud disponuje, ve smyslu § 271s zákoníku práce, možností odchýlit se od bodového ohodnocení bolesti a ztížení společenského uplatnění a odškodnění případně přiměřeně zvýšit. Dodatečné zvýšení odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění v rámci mimosoudního odškodnění nad rámec nařízení a dle § 271s zákoníku práce není příliš časté a de facto nutí poškozené vést náročný soudní spor. V tomto ohledu lze spatřovat značný rozdíl od výpočtového mechanismu dle Metodiky, který stanovuje konkrétní výši náhrady bolesti nebo ztížení společenského uplatnění bez nutnosti navyšování určité základní výše prostřednictvím soudního sporu dle § 271s zákoníku práce.

Rozdíly v míře odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění však ani po novelizaci zákoníku práce z roku 2015 nejsou zanedbatelné. Vzhledem k faktu, že hodnota bodu v rámci občanského práva sleduje zvyšování mezd a pracovněprávní úprava nikoli, může dojít k situaci, kdy bude rigidně určená výše bodu v pracovněprávních vztazích dosahovat pouze části hodnoty bodu, který reflektuje ekonomický vývoj. Pokud bychom srovnali dosavadní vývoj mezd, tak hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství k 1. čtvrtletí pro rok 2017 činila 27.889,- Kč (výsledná hodnota pro rok 2017 byla 29.504,- Kč) a pro 1. čtvrtletí roku 2018 činí tato hodnota 30.265,- Kč [17]. Tím, že pracovněprávní úprava nesleduje vývoj ekonomické situace nutně popírá ekvitu způsobu odškodňování náhrad bolesti a ztížení společenského uplatnění.

V případě odškodnění bolesti tedy pracovněprávní úprava nezaostává v možnosti ochrany poškozeného, nýbrž v tom, že hodnota bodu je rigidně stanovena na 250,- Kč. Je evidentně nespravedlivé, aby měly body, jež vymezují úroveň zranění odlišnou hodnotu. Pro odškodnění bolesti pro rok 2018 je rozdíl mezi hodnotami bodů v pracovním a občanském právu ve výši 16 %.

Výše odškodnění ztížení společenského uplatnění taktéž není vyjmuta ze zmiňované duality, naopak při jeho odškodnění dochází k podstatně větší rozdílnosti. Maximální míra odškodnění dle Metodiky, která náleží tomu, jež není schopen vykonávat jakoukoli činnost, kterou byl schopen vykonávat před poškozením zdraví, činí v roce 2018 částku ve výši 11.801.600,- Kč [18]. Tato částka určuje výši náhrady v případě 100 % míry ztížení společenského uplatnění (typicky poškozený leží v kómatu). Podle toho v jaké míře je ztíženo postavení poškozeného ve srovnání se stavem před úrazem, se určí nároková částka s maximem na výše zmíněné sumě. Aby však měl poškozený v pracovněprávní

oblasti právo na stejnou výši odškodnění jako v případě 100 % ztížení společenského uplatnění, musel by dosáhnout celkového počtu 47.206,4 bodu. Tato bodová výše se jeví jako naprosto neúměrně vysoká, pokud si uvědomíme, že například ztráta obou ledvin stanovuje poškozenému pouze 4.000 bodů[19]. K výši odškodnění se vyjádřili i legislativci a to tak, že „...částky doporučené u náhrad za ZSÚ jsou příliš vysoké a v pracovněprávních vztazích postačí zhruba jejich poloviční výše.“[20] Nad výše zmíněné je třeba uvést, že výši ztížení společenského uplatnění lze dle čl. X. metodiky Nejvyššího soudu poměrně podstatně navýšit, a to na základě věku, např. osobě od 0 do 24 let až o 35 %, Metodika taktéž přiznává poškozenému možnost na zvýšení na základě míry jeho zapojení do společenských aktivit až o 30 %.

Důsledkem rozštěpení právní úpravy je praxe, že poškozený dopravní nehodou a poškozený pracovním úrazem obdrží rozdílnou výši odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. Z praktických zkušeností vyplývá, že odškodnění ztížení společenského uplatnění dle Metodiky je vyšší než odškodnění ztížení společenského uplatnění dle nařízení vlády. Nastávají tak případy, kdy poškozený zaměstnanec při dopravní nehodě, uplatňuje odškodnění z titulu odpovědnosti provozovatele vozidla dle občanského zákoníku namísto pracovního úrazu, aby získal vyšší odškodnění ztížení společenského uplatnění dle Metodiky.

Tato dualita se jeví jako problematická také Ústavnímu soudu, který dne 16. 2. 2016 vydal nálezn sp. zn. IV. ÚS 3122/15, ve kterém se vyjádřil k otázce duality mezi pracovněprávní a občanskoprávní úpravou, tak že „...prováděcí předpis přinejmenším ve vztahu k odčinění ztížení společenského uplatnění nerespektuje systém stanovení náhrady podle Metodiky Nejvyššího soudu. Zejména však opomíjí výchozí premisu rekodifikovaného civilního soukromého práva, na níž staví rovněž Metodika Nejvyššího soudu (srov. bod I. preambule), totiž že rozhodovací činnost soudů při stanovení konkrétních částek odčinění je třeba oprostít od vlivu moci výkonné, která není oprávněna limitovat soudy v přiznávání spravedlivé a dostatečné náhrady“.[21]

Závěr

Závěrem lze stanovit, že úprava odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění v pracovním právu sice poskytuje podstatně vyšší míru právní jistoty a jednoduchosti v rámci výpočtového mechanismu, která je ovšem oceněna nižší mírou odškodnění ztížení společenského uplatnění, což není zcela ideální stav. Nařízení vlády stanovuje pevnou výši bodu bolesti bez reflexe změny ekonomické situace oproti Metodice s pohyblivou výší hodnoty bodu bolesti. Není oprávněné a udržitelné, aby stejná újma na zdraví byla odškodňována odlišnou výší kompenzace. Měly by být vedeny intenzivnější odborné diskuze a následné legislativní úpravy vedoucí ke sjednocení odškodnění újmy na zdraví v civilním právu.

JUDr. Zbyněk Drobiš,
advokát

Vojtěch Hanzal,
právní asistent

[KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář](#)

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 604 494 364

[1] § 2958 občanského zákoníku

[2] Důvodová zpráva k občanskému zákoníku

[3] ŽDÁREK, Roman, Jolana TĚŠINOVÁ, Marta ŠKÁROVÁ, Robert WALTR a František PÚRY. Metodika odškodňování imateriálních újem na zdraví. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-280-9

[4] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014), 1. vydání, 2014, s. 1711

[5] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 1965/2016

[6] Preambule Metodiky

[7] Informace uveřejněná Českým statistickým úřadem, k dispozici >>> [zde](#)

[8] VOJTEK, Petr, PÚRY, František. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. Soudní rozhledy. 2017, č. 11-12

[9] Informace uveřejněná Českým statistickým úřadem, k dispozici >>> [zde](#)

[10] § 394 odst. 2 zákoníku práce

[11] § 271c odst. 2 zákoníku práce

[12] VOJTEK, Petr, PÚRY, František. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. Soudní rozhledy. 2017, č. 11-12

[13] Listina čl. 1

[14] Nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 101/05 ze dne 26. 8. 2010

[15] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014), 1. vydání, 2014, s. 1713

[16] MACHÁLEK, Petr, KADLUBIEC, Vojtěch. Náhrada nemajetkové újmy pozůstalých v pracovněprávních vztazích. Právní rozhledy. 2018, č. 4

[17] Informace uveřejněná Českým statistickým úřadem, k dispozici >>> [zde](#)

[18] 29.504,- Kč x 400 viz 1. část článku

[19] Dle přílohy č. 3 k nařízení vlády 276/2015 Sb.

[20] VOJTEK, Petr, PÚRY, František. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. Soudní rozhledy. 2017, č. 11-12

[21] Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3122/15

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)